

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

УДК 81'253'255.4

Ю. І. Дем'янчук

КОНТЕКСТУАЛЬНИЙ ОПЕРАЦІОНАЛІЗМ В АВТОМАТИЗОВАНОМУ ПЕРЕКЛАДІ ТЕРМІНОСПОЛУКИ: НОВИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ

У статті деталізовано особливості контекстуального операціоналізму в автоматизованому перекладі терміносполуки – нового підходу, спрямованого на покращення точності й адекватності відтворення терміносполуки шляхом глибокого аналізу контексту кожної мовної одиниці. В основі цього підходу лежить ідея, що значення й відтворення терміносполуки визначаються не тільки її лексичним наповненням, але й контекстуальним оточенням, у якому вона вживається. Автоматизований переклад у цьому контексті слугує інформаційною платформою для пошуку аналізованого мовного феномена, його відтворення у фрагментах текстів і синкретизації різновекторних філософських і прикладних досліджень.

Ключові слова: контекстуальний операціоналізм, автоматизований переклад, терміносполука, сегментний розподіл.

Demyanchuk Yu. Contextual operationalism in automated translation of the term combination: a new approach to translation. *The article details the features of contextual operationalism in automated translation of the term combination – a new approach aimed at improving the accuracy and adequacy of reproducing the term combination through a deep analysis of the context of each language unit. At the core of this approach lies the idea that the meaning and reproduction of the term combinations are determined not only by their content but also by the contextual environment in which they are used. Automated translation, in this context, serves as an informational platform for researching the analyzed language phenomenon, its reproduction in text fragments, and the synthesis of multidirectional philosophical and applied research. The integrated principle of contextual operationalism in the system of automated translation consists of analyzing language structures and contributes to the identification and interpretation of the term combinations embodied in CAT patterns. It is in English-language official business texts that the emphasis on terminological parameters and associated linguistic expressions is most prominent. Contextual analysis of linguistic units has some differences in the approach to interpreting the relationship between terms and common vocabulary in a specific English-language official business text in CAT. On the one hand, linguistic units such as words, phrases,*

and sentences undergo linguistic analysis, where their grammatical, semantic, and structural features are examined. In this case, contextual operationalism reveals their semantic nuances and the meanings of individual words in interaction with other elements of the text in which they are used. On the other hand, contextual analysis studies the ways in which these linguistic units are used in an automated translation system. The contextual interaction between words, phrases, and sentences contributes to the improvement and expansion of the terminology units used to denote the activities of international organizations, including NATO, UN, WTO. This phenomenon is grounded in the importance of precise and adequate expression of the concepts and ideas characterizing these organizations in specific contexts.

Key words: *contextual operationalism, automated translation, term combination, segmental distribution.*

Вступ

Аксіологічними функціями програми CAT є автоматизація процесу перекладу, зорієнтована на взаємодію перекладача й комп'ютерних технологій для інтеграції дослідницьких завдань у науково-практичну діяльність. Окрім того, сегментація тексту на речення або фрази для більш зручного управління перекладом дозволяє перекладачам працювати із окремими фрагментами тексту (Gu, 2018), забезпечуючи адаптаційну параметризацію перекладу у вхідній і цільовій мовах (Aharoni, 2019: 874–3884). Принагідно зауважимо, що інверсійна термінологічна база даних забезпечує єдність термінології на синтаксичному рівні з метою іманентного представлення його ключових елементів. Розуміння пам'яті перекладу (інверсованої вибірки, окремих сегментів), репрезентоване в науково-технічному дискурсі (Ananiadou, 1994: 1034–1038), об'єктивується програмним забезпеченням і гарантує єдність перекладу в аналогічних контекстах (Banerjee, 2005). Увиразнення синхронної взаємодії декількох перекладачів у процесі опрацювання рівнозначного тексту в програмі CAT сприяє конвенційно-функціональній роботі, кооперації та сталому обміну ресурсами (Costa-jussà, 2016: 357–361). Професійний аспект комп'ютерного перекладу забезпечує збереження автоматизованого форматування тексту, такого як розмітка, стилі і таблиці (Hoang, 2018: 18–24), що дозволяє зберегти оригінальний вигляд документа в перекладі (Hughes, 2017: 339–351). Актуальність наукової розвідки полягає в інтегрованому філософсько-перекладацькому прийомі до автоматизованого відтворення терміносполуки. Із цього

постулату й впливає мета наукової статті, що полягає у висвітленні нового підходу до автоматизованого перекладу. Відтак, **метою** наукової розвідки є відтворення терміносполуки в CAT-tools за допомогою філософського принципу контекстуального операціоналізму. Прагматичне обґрунтування поставленої мети передбачало виконання певних **завдань**, а саме: *виявити й аргументувати* доцільність застосування філософського принципу контекстуального операціоналізму в автоматизованому перекладі; *здійснити вибірку* англомовних офіційно-ділових текстів НАТО, ООН, СОТ; *виконати сегментний розподіл* фрагментів тексту; *проаналізувати терміносполуки* в CAT-tools, урахувуючи філософський принцип контекстуального операціоналізму.

Методи дослідження

У науковій праці застосовуємо низку спеціальних методів дослідження, з-поміж яких *філософський принцип контекстуального операціоналізму* – для вивчення контексту реалізації змісту терміносполуки, *автоматизований переклад* – для візуалізації перекладу вхідної мови.

Виклад основного матеріалу

Послідовність застосування контекстуального операціоналізму починається з виокремлення контексту реалізації змісту терміносполуки з континууму англомовних офіційно-ділових текстів НАТО, ООН, СОТ. Система автоматизованого перекладу здійснює ретельний аналіз тексту, виявляючи зв'язки між термінами та їхнім значенням у конкретному контексті (Afshar, 2023: 49–74). Це включає аналіз синтаксичних структур, лексичних відношень, залежностей між словами та інші аспекти мовного виразу (Heinonen, 2020). Під час перекладу терміносполуки система враховує не лише словникову базу даних, а й контекст і зв'язки між термінами у вхідному й цільовому текстах. Це дає простір для емпіричного тестування системи автоматизованого перекладу.

До слова, зазначений підхід дозволяє забезпечити прецизний переклад терміносполуки, оскільки враховує її значення у визначених ситуаціях. Контекстуальний операціоналізм допомагає уникнути розбіжностей у перекладі, які виникають через відсутність відповідного еквіваленту, та забезпечує вірогідну передачу смислу англомовних

офіційно-ділових текстів міжнародних організацій НАТО, ООН, СОТ.

Засоби автоматизованого перекладу слугують своєрідними ре-трансляторами поняттєвого змісту офіційно-ділової термінології міжнародної організації НАТО, а контекстуальний операціоналізм – акцентуацією інформативної значущості відтвореного контексту, що продемонстровано на Рис. 1.

703	NATO reserves the right to decline a project application from a grantee who previously failed to abide by the terms of a previous co-sponsorship grant with NATO.	НАТО залишає за собою право відхилити проектну заявку від грантоотримувача, який раніше не дотримувався умов попереднього гранту спільного спонсорства з НАТО.	75
704	Decisions on whether to support a project, as well as the level of sponsorship awarded, are made at the discretion of NATO authorities.	Рішення про підтримку того чи іншого проекту, а також про рівень наданої спонсорської допомоги приймаються на розсуд керівництва НАТО.	75
705	Further details on co-sponsorship grants are available in the Grant Application Guidelines.	Більш детальна інформація про гранти співфінансування доступна у Посібнику з подання грантових заявок.	75
706	States and the federal government have both exclusive powers and concurrent powers.	Штати і федеральний уряд мають як виключні, так і паралельні повноваження.	75
707	There is an ongoing negotiation over the balance of power between the two levels.	Наразі тривають переговори щодо розподілу повноважень між цими двома рівнями.	100
708	Key points Federalism describes the system of shared governance between national and state governments.	Основні тези Федералізму описує систему спільного управління між національним урядом та урядами штатів.	75
709	The states and the federal government have both exclusive and concurrent powers, which help to explain the negotiation over the balance of power between them.	Штати і федеральний уряд мають як виключні, так і паралельні повноваження, що допомагає пояснити переговори про баланс влади між ними.	75

Рис. 1. Операціоанальний автоматизований переклад англomовних офіційно-ділових текстів НАТО

Аналіз фрагмента тексту на основі контекстуального операціоаналізму полягає у розкритті важливих аспектів, які впливають на точний та адекватний переклад терміносполуки з урахуванням контексту. У такому разі контекстуальний операціоаналізм допомагає розібратися зі специфікою контексту й забезпечити правильний переклад з урахуванням стилістичних домінант та їхнього зв'язку з англomовним офіційно-діловим текстом:

NATO reserves the right to decline a project application from a grantee who previously failed to abide by the terms of a previous co-sponsorship grant with NATO.

НАТО залишає за собою право відхилити проектну заявку від грантоотримувача, який раніше не дотримувався умов попереднього гранту спільного спонсорства з НАТО [CAT].

Тлумачення важливих аспектів контекстуального операціоаналізму у викладеному вище фрагменті тексту має вигляд сегментного розподілу:

1) аналізоване поняття «*NATO reserves the right*» (НАТО залишає за собою право) вказує на повноваження та можливості організації. Аналіз дефініції сталого конструкту означає, що організація має вплив на прийняття рішення щодо заявок на проекти;

2) семантичний обсяг лексичних компонентів «*a project application from a grantee*» (проектна заявка від грантоотримувача) зумовлений не лише окремими словами, але й глибокими семантичними зв'язками між ними, що відображають ключові аспекти взаємодії між НАТО та грантоотримувачами. У цій фразі лексичні компоненти структурувалися в логічно вираженій спільній концептуальній площині. Розлоге дефініювання фразеологічного утворення свідчить про відносини між НАТО та особами / інституціями, які подають заявки на отримання грантів для проектів.

Перший компонент «*a project application*» акцентує увагу на процесі подання заявок на реалізацію проектів. Він містить детальний опис й обґрунтування концепцій, що відображає професійний підхід грантоотримувачів до вибору та оцінки проектних ініціатив.

Другий компонент «*from a grantee*» розкриває важливий аспект зв'язку між НАТО як надавачем грантів та грантоотримувачем. Це вказує на роль організації як регулятора, який приймає рішення щодо призначення та реалізації фінансової підтримки.

Разом ці лексичні компоненти створюють терміносполуку, що наочно відображає суворість і професіоналізм процесу відбору й затвердження проектів. Терміносполука «*a project application from a grantee*» (проектна заявка від грантоотримувача) виражає багатоаспектну динаміку інституційних зв'язків, аналіз яких допомагає розкрити сутність операційної семантики фрази в контексті розгляду взаємодії між НАТО та його партнерами;

3) проекція закріпленої частини тексту в автоматизованій системі перекладу «*who previously failed to abide by the terms of a previous co-sponsorship grant with NATO*» дозволяє виявити контекстуальний смисловий ланцюг. Ця частина фрагменту тексту передбачає вивчення попередніх дій грантоотримувача й можливі наслідки цих дій на його майбутні заявки на гранти. У такому разі враховується попередній досвід грантоотримувача, а саме дотримання умов спільного спонсорства з НАТО.

Контекстуальний операціоналізм у нашому дослідженні допомагає зрозуміти, що в разі, якщо грантоотримувач раніше не виконав умови спільного спонсорства з НАТО, організація має право відхилити його проектну заявку на грант. Такий глибинний аналіз засвідчує, що контекст відіграє важливу роль у визначенні сенсу та наслідків висловлювання, і переклад повинен точно передати цей контекст для забезпечення адекватного розуміння англomовного офіційно-ділового тексту.

Контекстуальний аналіз мовних одиниць має деякі відмінності в підході до тлумачення взаємозв'язку між термінами і загально-вживаною лексикою в певному англomовному офіційно-діловому тексті CAT. З одного боку, мовні одиниці, такі як слова, фрази, речення, піддаються мовному аналізу, де досліджуються їхні граматичні, семантичні та структурні особливості. У такому разі контекстуальний операціоналізм розкриває їхні семантичні відтінки та значення окремих слів у взаємодії з іншими елементами тексту, у якому вони вживаються. А з іншого, – контекстуальний аналіз вивчає способи використання цих мовних одиниць у системі автоматизованого перекладу.

Відтак, у науковому дослідженні використано метод контекстуального аналізу та підхід контекстуального операціоналізму в автоматизованому перекладі терміносполуки. Ці підходи були залучені для обробки й аналізу мовних засобів, які впливають на сприйняття тексту, а також для визначення, яким чином вони використовуються для досягнення певних комунікативних цілей, таких як переконання, підтримка та інформування:

He underscored that when sexual harassment allegations arise, every victim has a right to be heard in an appropriate forum; not all cases are the same; and everyone deserves due process.

Він підкреслив, що коли виникають звинувачення в сексуальних домаганнях, кожна жертва має право бути вислуханою у відповідному суді; не всі випадки однакові, і кожен заслуговує на належну правову процедуру [CAT].

У нашій праці релевантним є розуміння термінології фрагменту тексту на основі контекстуального операціоналізму як точної передачі специфічних значень та ідей, пов'язаних з правовою сферою

(сексуальними домаганнями). Контекстуальний операціоналізм акцентує увагу на тому, як окремі слова і фрази набувають термінологічного значення в англomовному офіційно-діловому тексті ООН.

Так, «*sexual harassment allegations*» у межах контекстуального операціоналізму допомагає уточнити певне обвинувачення щодо сексуальних домагань. Такий підхід тяжіє до зосередження уваги на термінологічній особливості трикомпонентного словосполучення, яке вказує на конкретний вид обвинувачень, пов'язаних зі сферою сексуальних домагань. Використання контекстуального операціоналізму можна прослідкувати на прикладі терміну «*victim*», який вказує на особу, яка постраждала від звинувачень у сексуальних домаганнях. У цьому випадку зазначений підхід демонструє важливість визнання та захисту прав жертв. Наступним прикладом виступає конструкція «*be heard*», яка не просто означає «бути почутим», а вказує на необхідність надання можливості жертвам висловити свої позиції і докази перед відповідними органами. Двокомпонентна терміносполука «*appropriate forum*» означає не лише *відповідний форум*, у нашому контексті *відповідний суд*, а підкреслює, що жертви мають право на відповідну і справедливу платформу для висловлювання своїх заяв. Значення термінологічного виразу «*not all cases are the same*» (не всі випадки є однаковими) вказує на те, що кожен випадок є унікальним і має свої особливості, що вимагає індивідуального розгляду. Стійкість і відтворюваність мовної конструкції «*deserves due process*» робить її впізнаваною в площині англomовних офіційно-ділових текстів ООН, контекстуальний операціоналізм розкриває семантичну стійкість цієї конструкції шляхом термінологічного значення, яке вказує на обов'язковість забезпечення справедливого й законного розгляду справи для кожної жертви.

Таким чином, контекстуальний операціоналізм допомагає розкрити більш глибоке значення термінів у контексті сексуальних домагань та правових процедур.

У руслі контекстуального операціоналізму для дослідження англomовних офіційно-ділових текстів СОТ у системі автоматизованого перекладу пропонуємо до розгляду наступний переклад, систематизовано викладений у Рис. 2:

3887	The foreign exchange necessary to pay for licensed imports shall be made available to licence holders on the same basis as to importers of goods not requiring import licences.	Іноземна валюта, необхідна для оплати ліцензованого імпорту, надається власникам ліцензій на тих самих умовах, що й імпортерам товарів, які не потребують ліцензій на імпорт.	100
3888	10.		100
3889	With regard to security exceptions, the provisions of Article XXI of GATT 1994 apply.	Що стосується винятків з міркувань безпеки, то застосовуються положення статті XXI ГАТТ 1994 року.	75
3890	11.		100
3891	The provisions of this Agreement shall not require any Member to disclose confidential information which would impede law enforcement or otherwise be contrary to the public interest or would prejudice the legitimate commercial interests of particular enterprises, public or private.	Положення цієї Угоди не вимагають від жодного члена розкриття конфіденційної інформації, яка б перешкождала правозастосуванню або іншим чином суперечила б суспільним інтересам чи завдавала б шкоди законним комерційним інтересам окремих підприємств, державних чи приватних.	75
3892	Article 2 Automatic Import Licensing 4 1.	Стаття 2 Автоматичне ліцензування імпорту 4 1.	75
3893	Automatic import licensing is defined as import licensing where approval of the application is granted in all cases, and which is in accordance with the requirements of paragraph 2(a).	Автоматичне ліцензування імпорту визначається як ліцензування імпорту, при якому схвалення заявки надається в усіх випадках і яке відповідає вимогам параграфу 2(а).	75
3894	2.		100
	The following provisions 5, in addition to those in paragraphs 1 through 11 of Article 1 and paragraph 1	Наступні положення статті 5, на додаток до положень пунктів 1-11 статті 1 та пункту 1 цієї статті.	

Рис. 2. Операціоанальний автоматизований переклад англомовних офіційно-ділових текстів СОТ

Automatic import licensing is defined as import licensing where approval of the application is granted in all cases, and which is in accordance with the requirements of paragraph 2 (a).

Автоматичне ліцензування імпорту визначається як ліцензування імпорту, при якому схвалення заявки надається в усіх випадках і яке відповідає вимогам параграфу 2 (а) [CAT].

Науковий підхід, який ми використовуємо в дослідженні, передбачає новий погляд на інтерпретацію дискурсу (англомовного офіційно-ділового тексту СОТ), який опирається на контекстуальний операціоналізм. Аналіз лінгвістичних параметрів англомовного офіційно-ділового тексту СОТ уможлиблює розкодування офіційно-ділового торговельного смислу, що сприяє досягненню комунікативних цілей. Актуалізацію змісту й ознаки торговельної термінології виявляємо в фрагменті тексту CAT. До прикладу: «**automatic import licensing**» (автоматичне ліцензування імпорту) вказує на вид ліцензування імпорту, де заявка автоматично схвалюється в усіх випадках. Це такий вид ліцензування, що відбувається без втручання чи додаткової перевірки. У випадку із мовною конструкцією «**approval of the application is granted in all cases**» (схвалення заявки надається у всіх випадках) залучений контекстуальний операціоналізм свідчить про позитивне схвалення заявки на ліцензування імпорту, яке надається у будь-якому випадку без винятків або обмежень. Крім того, мовний

вираз «*requirements of paragraph 2 (a)*» конкретизує визначені умови й критерії, які необхідно виконати для здійснення автоматичного ліцензування імпорту.

Основна функція контекстуального операціоналізму в англomовному офіційно-діловому тексті СОТ – інформативна, яка передбачає автоматичне ліцензування імпорту лише в разі виконання конкретних вимог, що стосуються процедури подачі заявки. Як засвідчив аналіз в САТ, офіційно-ділова термінологія концентрує основне змістове навантаження в контексті опису процедур ліцензування імпорту.

Інтерпретація результатів. Розуміння інтегрованого підходу, репрезентоване в контекстуальному операціоналізмі, об'єктивується лінгвістичним аналізом тексту й водночас ураховує контекст мовленнєвих одиниць. Увираження інтегрованого принципу операціоналізму в системі автоматизованого перекладу англomовних офіційно-ділових текстів НАТО, ООН, СОТ здійснюється шляхом аналізу мовних структур, тому лінгвістичний принцип сприяє виявленню й інтерпретації втілених у САТ зразків терміносполуки. Саме в англomовному офіційно-діловому тексті акцентування термінологічних параметрів та пов'язаних із ними мовних виразів є найбільш помітним.

Принагідно зауважимо, що в САТ інтегрований підхід зумовлений тим, що *лексико-семантичний аналіз* засобами автоматизованого перекладу виявляє лексичні, синтаксичні та семантичні особливості термінології; *контекстуальний аналіз*, утілений у принципі контекстуального операціоналізму розглядає мовні одиниці в контексті вхідної і вихідної мови. Контекстуальна взаємодія між словами, фразами та реченнями сприяє вдосконаленню та розширенню термінофонду одиниць, які використовуються для позначення діяльності міжнародних організацій, зокрема НАТО, ООН, СОТ. Це явище ґрунтується на важливості точного та адекватного вираження концепцій і понять, що характеризують ці організації в специфічних контекстах. Контекстуальна взаємодія чинить такий вплив на розширення термінофонду: *уточнення та розширення значень*, створення нових термінологічних одиниць, диференціація та уникнення узагальнень; розкодування тексту, що позначається на лексико-семантичному полі означення офіційно-ділової термінології. Інтегрований підхід ураховує цілі та мету офіційно-ділового тексту й допомагає

обрати відповідний варіант перекладу, який найкраще відповідає комунікативним цілям вхідного тексту; *система мовних засобів* в автоматизованому перекладі має свій ступінь сформованості. З огляду на чітку регламентацію контекстуального операціоналізму він зумовлює до певної міри універсальність офіційно-ділової термінології, сприяє добору адекватних мовних засобів для точного відтворення конкретного значення відповідно до англомовних офіційно-ділових текстів НАТО, ООН, СОТ. Таким чином, інтегрований підхід об'єднує різні аспекти мовознавства, лінгвістики й технологій з метою досягнення максимально прецизного перекладу англомовних офіційно-ділових текстів міжнародних організацій.

Представлена інтерпретація результатів використання контекстуального операціоналізму в системі автоматизованого перекладу англомовних офіційно-ділових текстів НАТО, ООН, СОТ висуває аргументи про обмежену здатність автоматизованої системи оперувати виключно репозитарієм текстової бази даних (лексичними одиницями без урахування їхнього контексту та семантичної взаємодії).

Висновки

Отже, наукове омовлення англомовного офіційно-ділового тексту НАТО, ООН, СОТ, представлене терміносполуками, мовними конструкціями, виразами й фразеологізмами на основі контекстуального операціоналізму, полягає в розкритті важливих аспектів перекладу в САТ. Становлення терміносполуки в системі автоматизованого перекладу відбувається унаслідок сегментного розподілу англомовних офіційно-ділових текстових фрагментів і визначення глибоких семантичних зв'язків між усіма мовними елементами. Такий розподіл дозволяє виявити контекстуальний смисловий ланцюг у базі даних САТ.

Перспективи подальшої наукової роботи полягають у детермінованому семантичному відтворенні терміносполуки в автоматизованій системі перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Afshar, H., Ranjbar N. (2023). Mixed Methods Research in Applied Linguistics: The Status quo of the Current Issues and Practices. *Iranian Journal of Language Teaching Research* 11(1), 49–74. 2. Aharoni, R., Johnson, & M., Firat, J. (2019). Massively Multilingual Neural Machine Translation. In *Proceedings of the 2019 Conference of the North American Chapter of the Association for Computational Linguistics: Human Language*

Technologies, 1 (Long and Short Papers) (pp. 3874–3884). Minneapolis, Minnesota : Association for Computational Linguistics. 3. **Ananiadou, S. A.** (1994). A methodology for automatic term recognition. *COLING 1994 Volume 2: The 15th International Conference on Computational Linguistics* (pp. 1034–1038). DOI: 10.3115/991250.991317. 4. **Banerjee, S., Lavie, A.** (2005). METEOR: An Automatic Metric for MT Evaluation with Improved Correlation with Human Judgments in Proceedings of Workshop on Intrinsic and Extrinsic Evaluation Measures for MT and/or Summarization. *The 43rd Annual Meeting of the Association of Computational Linguistics (ACL-2005)* (pp. 65–72). Ann Arbor, Michigan. 5. **Gu, J., Bradbury, J., Xiong, C., Li V., & Socher, R.** (2018). Non-autoregressive neural machine translation. *International Conference on Learning Representations, ICLR 2018* (pp. 1–13) <https://doi.org/10.48550/arXiv.1711.02281> 6. **Heinonen, A., & Hellas, A.** (2020). Exploring the Instructional Efficiency of Representation and Engagement in Online Learning Materials. *In United Kingdom & Ireland Computing Education Research Conference* (pp. 38–44). Glasgow, United Kingdom : Association for Computing Machinery, New York, NY, USA. URL: <https://doi.org/10.1145/3416465.3416470> 7. **Hoang, V., Cong, D., & Koehn, P.** (2018). Iterative Back-Translation for Neural Machine Translation. *In Proceedings of the 2nd Workshop on Neural Machine Translation and Generation* (pp. 18–24). Melbourne, Australia: Association for Computational Linguistics. DOI : 10.18653/v1/W18-2703. 8. **Hughes, M., & Dean, J.** (2017). *Google's Multilingual Neural Machine Translation System: Enabling Zero-Shot Translation*. Transactions of the Association for Computational Linguistics (pp. 339–351). Cambridge, MA: MIT Press. DOI: 10.1162/tacL_a_00065. 9. **Costa-jussà, M.R., Fonollosa, J.A.R.** (2016). Character-based neural machine translation. *Proceedings of the 54th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics, 2* (pp. 357–361). Berlin, Germany : Association for Computational Linguistics. DOI : 10.18653/v1/P16-2058

REFERENCES

1. **Afshar, H., & Ranjbar N.** (2023). Doslidzhennya zmishanykh metodiv u prykladnyy linhvistytsi: status-kvo suchasnykh problem i praktyk [Mixed Methods Research in Applied Linguistics: The Status quo of the Current Issues and Practices]. *Iranian Journal of Language Teaching Research 11(1)*, 49–74 [in English]. 2. **Aharoni, R., Johnson, M., & Firat, J.** (2019). Bahatomovnyy neyronnyy mashynnyy pereklad [Massively Multilingual Neural Machine Translation]. *In Proceedings of the 2019 Conference of the North American Chapter of the Association for Computational Linguistics: Human Language Technologies, 1 (Long and Short Papers)* (pp. 3874–3884). Minneapolis, Minnesota: Association for Computational Linguistics [in English]. 3. **Ananiadou, S. A.** (1994). Metodolohiya avtomatychnoho rozpoznavannya terminiv [Methodology for automatic term recognition]. *COLING'94: Proceedings of the 15th conference on Computational linguistics. Vol. 2.* (pp. 1034–1038). DOI: 10.3115/991250.991317 [in English]. 4. **Banerjee, S., & Lavie, A.** (2005). METEOR: avtomatychna metryka dlya otsynuyvannya MP iz pokrashchenoyu korelyatsiyeyu z sudzhennyamy lyudyny v materialakh seminaru z vnutrishn'oyi ta zovnishn'oyi otsinky dlya MT ta/abo uzahal'nennya [METEOR: An Automatic Metric for MT Evaluation with Improved Correlation with Human Judgments in Proceedings of Workshop on Intrinsic and Extrinsic Evaluation Measures for MT and/or Summarization]. *The 43rd Annual Meeting of the Association of Computational Linguistics (ACL-2005)*, Ann Arbor, Michigan [in English]. 5. **Gu, J., Bradbury, J., Xiong, C., Li V., & Socher, R.** (2018). Neavtoreshiynnyy

neytral'nyy mashynnyy pereklad [Non-autoregressive neutral machine translation]. *International Conference on Learning Representations, ICLR 2018*. DOI : <https://doi.org/10.48550/arXiv.1711.02281> [in English]. 6. **Heinonen, A., & Hellas, A.** (2020). Doslidzhennya navchal'noyi efektyvnosti reprezentatsiyi ta zaluchennya v onlayn-navchal'ni materialy [Exploring the Instructional Eiciency of Representation and Engagement in Online Learning Materials]. In *United Kingdom & Ireland Computing Education Research Conference* (pp. 38–44). Glasgow, United Kingdom : Association for Computing Machinery, New York, NY, USA. URL: <https://doi.org/10.1145/3416465.3416470> [in English]. 7. **Hoang, V., Cong, D., & Koehn, P.** (2018). Iteratyvnyy zvorotnyy pereklad dlya neyromashynnoho perekladu [Iterative Back-Translation for Neural Machine Translation]. In *Proceedings of the 2nd Workshop on Neural Machine Translation and Generation* (pp. 18–24). Melbourne, Australia : Association for Computational Linguistics. DOI : 10.18653/v1/W18-2703 [in English]. 8. **Hughes, M., & Dean, J.** (2017). Bahatomovna neyronna systema mashynnoho perekladu Google: uvimknennya nul'ovoho perekladu [Google's multilingual neural machine translation system: Enabling zero-shot translation]. *Transactions of the Association for Computational Linguistics* (pp. 339–351). Cambridge, MA: MIT Press. DOI: 10.1162/tacl_a_00065 [in English]. 9. **Costa-jussà, M. R., & Fonollosa, J. A. R.** (2016). Neyronnyy mashynnyy pereklad na osnovi symvoliv [Character-based neural machine translation]. *Proceedings of the 54th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics*. Vol. 2: Short Papers. (pp. 357–361) [in English].

Стаття надійшла до редакції 13 вересня 2023 року

Дем'ячук Юлія Ігорівна – кандидат економічних наук, викладач кафедри іноземних мов та перекладознавства, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності; вул. Клепарівська 3, Львів, 79007, Україна.

Tel.: +38(097)9510755

E-mail: y.demianchuk@gmail.com

<https://orcid.org/000-0001-8722-5568>

Demyanchuk Yulia Ihorivna – Ph. D. in Economics, Lecturer at the Department of Foreign Languages and Translation Studies, Lviv State University of Life Safety, 3 Kleparivska Street, Lviv, 79007, Ukraine.

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Дем'ячук Ю. І. Контекстуальний операціоналізм в автоматизованому перекладі терміносполуки: новий підхід до перекладу. *Лінгвістичні дослідження*: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2023. Вип. 59. С. 182–193. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2023.59.14>

АРА: Дем'ячук, Ю. І. (2023). Контекстуальний операціоналізм в автоматизованому перекладі терміносполуки: новий підхід до перекладу. *Лінгвістичні дослідження*, 59, 182–193. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2023.59.14>